

1710.

1. Einckhart, Christian Silvanus: De pactis inter reges victores et captivos.
2. Homborgius, Andreas: De referendi modo
3. Homborgius, Andreas: De iure condempnandi. Gum.
Kappel-Fagter. 3 Bunde. 1710. & 1751.
4. Homborgius, Andreas: Thesium miscellaneorum Decas.

1711.

1. Engelbrecht, Johann Wilh.: Oratio de jurisprudentiae vestro ambite et nomine jurisconsulti, cum juris doctorem renunciasset, habita.
2. Engelbrecht, Johann Wilhelm: De consensu tacito.
- 3^{ae}₂ Engelbrecht, Joh. Wilhelmus: De legitima, per quam separantur liberi. 2 Bunde. 1711. & 1751.
- 4^{ae}₂ Engelbrecht, Joh. Wilh.: De iure peregrinantium

5. Engelbrecht, Johann Wilhelm: De jure stipulae
6. Schmidtius, J. Lud.: Notitia ordinis Astorensis
a S. Bernhardi familia maxime illustrata.
7. Walthausen, Frh. Henr.: De praecambulis privatorum
tractatibus eorumque jure.
8. Walthausen, Frh. Henr.: Conclusiones judiciciae
theorico-practicæ.

1712.

1. Engelbrechtus, Georgius: Programmum lectioni cursoriae
... cant. tibi Traun a Spreckelsen. -- habendae proce-
missum.
2. Engelbrecht, Georg: De usu forensi articulo-
positionalium eorumque abusa praescindendo.
3. Hornius, Cusp. Henricus: De intersurdo.
4. Kressius, Johannes Paulus: De religione judicantis
Pyrenæa.

5. Leyserus, Augustinus: Oratio, qua (committitur de hoc
jurisconsulti . . . manus auspiciatur et) errorem
Germanorum ceteras academias patrias praefere-
ntiam repellit.

6. Leyserus, Augustinus: . . . generosus . . . academi-
cibus ad lectiones suas . . . iustitiam et simul v-
eritatem et justitiam facti, qui Carolus V. Philip-
pum, Hassiae Landgraviam, ambigua voce eligit,
inquit.

[Faint, illegible handwritten text in cursive script, likely bleed-through from the reverse side of the page.]

[A vertical strip of aged, yellowish paper on the right edge of the page, possibly a label or part of the binding.]

8
Pri. 2. num. 21. A. 1. 22. 24

DISSERTATIO JURIDICA INAUGURALIS
DE
JURE CONVENANDI

GERM.

1710, 3
4
Goppel-Bagten

QVAM

DEO OPT. MAX. FAVENTE
EX DECRETO ET AVTORITATE

MAGNIFICI ICTORVM ORDINIS
IN ILLVSTRI IVLIA
PRÆSIDE

P. 132
ANDREA HOMBORGIO

ICTO ET PANDECTARVM PROFESSORE PVBL.

ORDIN. H. T. VICE-RECTORE ET SVI

ORDINIS DECANO SPECTABILI DICASTERII

AVLICI WOLFFERBYTANI ASSESSORE

GRAVISSIMO

PRÆCEPTORE AC PROMOTORE SVO

ETATEM OBSERVANDO

PRO LICENTIA

SVMOS IN VTROQVE JURE HONO-

RES ET PRIVILEGIA DOCTORALIA

CONSEQVENDI

PLACIDO ERVDITORVM EXAMINI

AD DIEM XIII. SEPTEMBERIS ANNO MDCCX.

IN IVLEO MAJORI

HORIS ANTE ET POMERIDIANIS

PVBLCICE SVBJICIET

JOH. CONRADVS SÖNLEIN, WOLFFERBYT.

IN PATRIA ADVOCATVS ORDINARIVS.

HELMSTADII,

TYPIS GEORG. WOLFGANGI HAMMII ACAD. TYPOGR.

KONFRIED
UNIVERS.
ZVHALIE

SERENISSIMI AC POTENTISSIMI
PRINCIPIS AC DOMINI

DOMINI
ANTONII VLRICI

DVCIS BRVNSVICENSIVM
ET LVNEBVRGENSIVM PATRIÆ

PATRIS CLEMENTISSIMI

DOMINO CANCELLARIO
CÆTERISQVE DOMINIS
CONSILIARIIS

VIRIS

PER - ILLVSTRIBVS GENEROSISSIMIS
PRÆNOBILISSIMIS ATQVE CONSVL-
TISSIMIS DOMINIS ATQVE EVERGETIS
SVIS SVBMISSO ANIMI CVLTV
SVSPICIENDIS

DISSERTATIONEM HANC
INAUGVRALEM

IN DEVOTÆ MENTIS AC OBSERVANTIÆ
TESSERAM EA QVA PAR EST PIETATE
ET REVERENTIA OBSEQVIOSE

D. D. D.

AVTOR,

Q. D. B. V.

Discursus præliminaris.

§. I.
DE Exordio proprietatis, seu Origine Domini
inter doctissimos, ac ingeniosissimos viros
non satis convenit. Varias doctorum viro-
rum, de intricatō hoc argumentō, opiniones
recensuit, examinavitque Excellentissimus Vitember-
gensium Jurisconsultus, *Joh. Henr. Bergerus*, in *eleganti*
dissertatione, quæ superiori anno, sub titulo: de Exordio
Proprietatis, seu Origine Domini, in lucem prodiiit.

§. II.
Nobis, salvō exquisitiū pensantium præjudicio,
Consultissimi *Titii*, Jurisconsulti Lipsiensis, opinio præ
cæteris arridet, statuentis: *ab initio omnes res fuisse in*
mediō expositas, seu Nullius, h. e. dominium universale
rerum sublunarium à Deō humano generi quidem do-
natum ac destinatum, sed ab hominibus, mediante oc-
cupatione, nondum acceptatum fuisse. vid. *laudati*
viri Obser-v. ad Pufendorff. de Off. Hom. & Civ. obs.
277. n. 2.

A

§. III.

* (2) *

§. III.

Scilicet, non frustrâ à Deò creatas esse res sublu-
nares, sed, præter Sui gloriam, in usum hominum, con-
sequenter, hominibus concessam esse facultatem, re-
bus creatis, tam animatis, quàm inanimatis utendi,
tam ex consideratione humanæ naturæ & lumine Ra-
tionis, quàm Revelationis constare arbitramur. vid.
*Gen. 1. v. 28. & cap. 9. v. 2. add. Thomas. Instit. Jurispr.
div. l. 2. c. 10. §. 9. Pufendorff. de Off. Hom. & Civ. L. 1.
c. 12. §. 1. Dn. Berger. supr. alleg. dissert. th. 5. & seqq.*
illam autem facultatem rectè haberi pro jure, cum ex
permissione divinâ oriatur, immò pro verò dominio u-
niversali, vel inde colligitur, quia, nisi hoc præsuppo-
nas, dominia singularia, factò hominum introduci, ac
constitui nequivissent. *Prælaud. Titius, observ. 267.*

§. IV.

Uti autem dominium illud universale, à Deò hu-
mano generi oblatum, ab hominibus acceptari debuit;
ita modum acceptandi, sive dominium habendi & ac-
quirendi ab hominum arbitrio, legibus tamen sociali-
tatis, seu mutui amoris, attemperato, dependisse, adeo-
que originem domini singularis unice ex factò hominum
arcessendam esse, arbitramur: cum Deus modum par-
tiendi dominium nec præceperit hominibus, nec com-
munionem aliquam, vel dominium singulare introdu-
xerit, nec vel omnibus, vel nonnullis humani generis
individuis de proprietate singulari immediatè pro-
spexerit. *Dn. Titius, obs. 278. & in Dissert. de Domi-
nio in rebus occupatis ultra possessionem durante, th. 18.
& 19. add. Franzk. Ex. 1. qv. 6.*

§. V.

* (3) *

§. V.

Factum autem illud, sive modum, dominium *primitus* acquirendi, in genere vocare possumus *occupationem*: hæc enim est rei nullius, cum animò, sibi eam appropriandi, apprehensio. *Thomas. Inst. Jurispr. Div. L. 2. c. 10. §. 140. add. L. 1. §. 1. ff. de A. vel A. P.* Uti autem rerum apprehensio variat, prout res ipsæ variant; ita, quamvis occupationem per *apprehensionem* describerimus, ne utquam tamen realem apprehensionem, seu capionem *naturaliter, præcisè, & absolutè*, ad acquisitionem originariam necessariam esse existimamus; quin potius *occupationis* nobis solum *instar mediæ est, voluntatem acquirendi aliis indicantis*. Sicuti igitur voluntatem nostram aliis quoque actibus, æque habilibus, v. g. visu, jaculi emissionem, vulnere, persecutione, inclusione, ingressione, &c. indicare possumus, ita & hosce actus *naturaliter* ejusdem efficaciam esse cum occupatione, prorsus existimamus. Ex quò, inter alia consecutaria, hoc quoque fluit, quod hodie dominium ferarum, in territorio existentium, etiam *ante occupationem realem* Reipubl. ac Imperanti rectè tribuantur, *Dn. Titius ad Puffendorff. Obs. 292 & 295. & in Obseruat. ad Lauterbach. obs. Alx. it. in suprâ alleg. dissertat. th. 20.* non obstante, quod plerique, quos inter & Bergerus, in *Resolut. ad Lauterbach. tit. de acquir. rer. dom.* contrarium statuunt. Quæ enim heic à dissentientibus in medium proferuntur, veluti *l. 3. §. 14 ff. d. A. vel A. P.* & sim. procul dubio ad jus positivum pertinent.

§. VI.

Uti igitur Generale occupationis objectum sunt res Nullius. *Grot. de J. B. & P. L. 2. c. 8. §. 1.* ita speciale
A 2
ejus,

ejus, inter alia, constitunt feræ bestiae, sed *quamdiu reverà sunt nullius*. Harum, & quidem terrestrium, occupatio, in specie *Venatio* vocatur, modus acquirendi antiquissimus, & tam Jure Divino ac Naturali, quam Romano, cuilibet permiffus, vid. Beatus D. Mehlbaum, in *dissert. de Jure Venandi th. 8.* Westenholtz in *dissert. de Jurisdictione Forestali, c. 1. §. 4. & seqq.*

§. VII.

Notanter diximus: *feras*, *quamdiu sunt reverà nullius*, occupationis objectum constituere; *Quamdiu* autem feræ nullius dicendæ sint, quæstione non vacat. *Grot. de J. B. & P. L. 2. c. 8. §. 2.* Sanè ab initio, uti omnes res creatæ, ita & feræ bestiae, procul dubio fuere *res nullius*, adeoque à quòvis occupari & acquiri potuere. Quò sensu si capias Justinianum in §. 12. *Inst. de rer. divis.* effatum ejus, unà cum regulâ naturali, quod *res nullius cedant occupanti*, rectè sese habet. At, mutata rerum facie, & constitutis civitatibus, feræ indistinctè pro rebus nullius haberi amplius non possunt. Non me quidem latet, dari adhuc hodie civitates & loca, ubi cuivis venari licet, ceu de Hungariâ testatur *Thom. Lansius Orat. pro Hungaria. Klock. de Arario. c. 5. n. 51.* quò & forsan referendus est locus in Ducatu Luneburgensi, qui vocatur im *Freien/ B. Dn. Consiliarius Engelbrecht Compend. Jurisprud. ad tit. ff. de acquir. rer. dom. th. 5.* Dari quoque in Germaniâ feras quasdam, quæ adhuc hodie pro rebus *nullius* habentur, & à quòvis occupari possunt. At, uti unum alterumve exemplum nec facit, nec tollit regulam; ita saltem de Germaniâ constat, quod jus venandi hodie
com-

communiter, & in plerisque regionibus ad Regalia referatur; quod autem de feris quibusdam, adhuc hodie in Germania alicubi pro rebus nullius haberi solitis, monuimus, id de feris noxiis & vilioribus intelligendum esse, apud cordatiores extra dubium est.

§. VIII.

Quamvis igitur de Jure Romanô nihilominus & post constitutas civitates feræ inter res nullius referantur, aded, ut à quovis non tantum in fundo propriô, sed & aliend, occupari & acquiri possint, §. 12. *Inst. de Res. div. L. 16. ff. de servit. præd. rust. L. 13. §. fin. ff. de Injuriis. L. 28. §. 29. ff. ad L. Aquil.* eaque sententiam multis arrideat, ac simplicitati naturali optimè convenire existimetur; tamen, si rem ex verô æstimare volumus, hæc Romanorum sententia, non obstante, quod *Dn. Thomafius, in not. ad Huberum de Jure Civitatis L. 2. sect. 4. c. 2. §. 19. lit. r.* statuatur, Principes Romanos hoc intuitu juri suo renunciaffe, egregiè *fallit*, nec in Germaniâ usum habet ullum, utpote in quâ & olim dominium sylvarum & ferarum ad universitatem & Rempubliam pertinuit, vid. *Schilker. Exercit. 45. §. 4.* ubi id ex *Julio Cesare* & *Tacito* probat; & adhuc hodie *regulariter* pertinet.

§. IX.

Fallit autem Romanorum sententia, dum id, quod pro certo statu naturale est, simpliciter tale existimat. Fuerint ab *initio* feræ bestiæ *nullius*, adeoque naturaliter à quovis ubique occupari & acquiri potuerint, an autem conditio ista ferarum semper fuit & mansit eadem? an non potius dicendum, quod statum mutaverit

rit per acceptationem civitatis, adeoque feræ, constitutis civitatibus, dominio publico civitatis, virtute constitutionis fundamentalis, & jure accessionis, fuerint subjectæ? *add. Dn. Thomas. supr. cit. loc.*

§. X.

Egregiè hoc, ut solet, ostendi *Titius*, tum in notis ad *Pufend. de Off. Hom. & Civ.* tum præprimis in *Specim. Jur. Publ. Rom. Germ. lib. 3. c. 7. §. 16. 17. 18. & 19.* Scilicet, postquam homines res, ab initio nullius, sensim sibi asseruere, res, hæcenus nullius, factæ sunt *alicujus*, & pro diversitate acceptantis, *vel communes, vel singulorum, vel publicæ.* Cùm igitur homines, nexu civili conjuncti, certos terræ tractus possideant, non tantum illæ res statum concessionis divinæ mutasse censendæ sunt, quæ à singulis actu tenentur, sed potius existimandum est, totum illum tractum, omniaque ibi contenta, *dominiique privati expertia, generaliter sibi asseruisse universam civitatem, adeoque dominium illarum rerum huic, ob istam assertionem, omninò esse tribuendum.*

§. XI.

Ex quo consequitur, idem obtinere in distinctis Germaniæ territoriis, postquam eadem superioritate territoriali animari cœperunt, adè, *ut omnes res alicujus pretii, quæ actu à privatis non tenentur, non sint dicendæ amplius nullius, nec privatorum, sed potius publicæ. Hæcenus Titius.*

§. XII.

Et hoc est fundamentum, quo nititur jus venandi, Principibus competens, & hinc est, quod hodie soli Reipublicæ jus venandi originariè competat, hòcque
ad-

admissō, non opus est, ut cessantem hodie occupandi facultatem demum à speciali legis prohibitionē, vel præscriptione quādam immemoriali cum *Hahnio*, ad *Wesemb. tit. de acquir. rer. dom. n. 7.* aliisque pluribus, quos allegat *Arniseus lib. 3. de Jur. Maj. cap. 4. n. 9.* repetas, ac de ejus justitiā sis sollicitus. vid. *Titius ad Pufend. de off. hom. § civ. obs. 295.* add. *Franzk. Exerc. 4. qu. 2.*

§. XIII.

Cum igitur ex dictis liqueat, quod, constitutis civitatibus, feræ non amplius inter res *nullius* referri possint, adeoque Juris Romani, cuivis occupandi facultatem concedentis, nullus in Germania sit usus, sed potius jus venandi hodie inter jura publica referatur, hinc est, quod subditi hoc jus non nisi ab Imperante habeant, qui illud plerumq; feudi titulo concedit, quò facto, jus venandi, aliàs publicum, inter jura privata locum sortitur.

§. XIV.

Quamvis autem jus hocce venandi regulariter in proprio solum fundō exerceri queat, ad alienum verò, secus ac Jure Rom. regulariter extendi non possit, prout hoc etiam legibus Provincialibus passim prohibitum est; vid. *Ordin. Provinc. Saxon. de anno 1555. Carpz. p. 2. c. 3. def. 25.* Experientia tamen, rerum magistra, testatur, quod & in alieno fundō simul cum aliis exerceri possit, quod *jus convenandi* vocatur, idque legitime acquisitum, minimè prohibitum censendum est: Uti enim juri & æquitati non repugnat, ex alieno prædiō & fundo utilitatem aliquam percipere; ita nulla ratio juris impedit, quo minus duo vel plures in uno eodem-

eodemque fundô venationem exercent , vid. *Cass. Klock. tom. 1. consil. 29. num. 699. & seq.* cùm possessio vel qs. non modo diverso respectu penes uno plures esse possit. *Cardin. Tusch. sub lit. P. conclus. 429. n. 8. 9. & seq.* sed & in incorporalibus duo vel plures eandem in solidum habere valeant. *Villalob. consil. 177. lit. P.* Insuper quoque consuetudo Germaniæ Conventiones satis superque probet. vid. *Meischner. Tom. 3. decis. 33. n. 17. Gylmann. Symphorem. p. 1. vol. 1. n. 28. Petrus Gilken. de præscript. P. 1. c. 6. n. 285. Noë Meurer, von Jagd und Forst-Recht part. 4. fol. 5. §. Denn einlich. Cass. Klock. tom. 1. consil. 29. n. 699. & seq.*

§ XV.

Cùmque de hoc jure sæpissimè lites oriantur, prout communio fœcunda litium mater esse solet, operæ pretium me facturum existimavi, si de eò in dissertatione hâc inaugurali pluscula in medium protulero. Fiet autem hoc quinque Capitibus, quorum *primò* agetur, quid sit conventio, quæ origo vel occasio ejus, ac fundamentum, Cui, & quatenus competat? *Secundo*, ex quibus causis competere soleat, seu quomodo acquiratur? *Tertio*, quomodo ritè & legitimè exerceatur? *Quarto*, quomodo conservetur? *Quinto*, quomodo finiatur & amittatur?

Faxit Deus feliciter !

CAP.

CAP. I.

*Quid sit Convenatio, quæ origo
vel occasio ejus, ac fundamentum, Cui,
& quatenus competat?*

§. I.
Jus convenandi (quod & Convenatio, simultanea Venatio, Germ. Kuppel- vel Koppel-Jagt / item Saint-Jagt / Gemein-Jagen / Mit-Jagen / vocatur) est potestas, in alieno fundo, cum ipso Domino, vel tertio quodam simul, immò inscio & invito quandoque domino, venandi.

§. II.
Prima juris convenandi, præprimis in Germaniâ, origo, uti plura alia jura, incerta videtur. Posses equidem dicere, quod ejus vestigia in Jure Romano, vi jus venationes, ut retrò dictum, promiscuè, tam in proprio, quam alieno fundo, permixtæ ac licitæ erant, occurrant; ast, uti hoc nimis longè peticum foret, ac nonnisi adoratoribus Juris Justiniani placere aptum esset; ita speciem quidem habet opinio *Fritschii*, in *tr. de Convenatione*, membr. 3. §. 2. statuentis, quod, cum antiquis temporibus venationes magis fuerint liberæ, nec certi earum limites, ut hodie, positi, in alieno etiam venari frequens fuerit, acciderit, vicinum factâ postea jurisdictionum ac territoriorum divisione, ac determinatione

B

natione conventionem sibi in alieno retinuisse; sed, quamcunque etiam originem heic tibiingas, non tamen erit, ubi pedem tutò figas.

§. III.

Fundamentum Juris convenandi consistere videtur respectu concedentis, in potestate, disponendi de re suâ; respectu acquirentis verò in habilitate, jus illud acquirendi, idque pro modò acquisitionis simul cum domino, vel tertio, immò incio quandoque & invito domino, exercendi.

§. IV.

Descripsimus jus convenandi per *potestatem* h. e. facultatem jure competentem; annon verò generis loco rectius ponatur *Servitus*, quæstione haud vacat. Sanè conventio est species venationis, venatio autem, præcipuè quæ in fundo *alieno* competit, à quamplurimis Doctoribus pro servitute habetur. Et quidem pro reali ac discontinuâ eam habet *Gail 2. obs. 66.* personale esse putat *Wesemb. de feud. c. 1. n. 2.* jurisdictionalem, *Zaf. vol. 2. conf. 6.* innominatam, *Zoanettus de Venat. German. in fin.* Singulas singulorum rationes examinare, instituti ratio non patitur. Interim ad nostrum quidem sensum, neque venatio, neque conventio, *proprie* servitus est. Videntur itaque dissentientes nimirum ad jus civile vetus respexisse. Cùm enim Jure Rom. venatio cuilibet libera esset, ac tantùm ingressus fundi alieni prohiberi posset, inde fortasse putarunt, jus venandi consistere in libero illò ingressu fundi alieni, & in servitute, actui vel viæ haud absimili, *arg. §. 1. Inst. de Servitut. pr. ad.* Sed cùm hodie jus venandi privatis

vatis non competat, & principaliter in facultate ipsa investigandi & capiendi feras, non autem in potestate ingrediendi fundum alterius, consistat, rectè in dubium heic vocatur genus servitutis. Non obstat, quod tamen in aliquibus cum jure servitutis conveniat, ut in modò præscriptionis, probationis &c. nam in quovis negotio id, quod est principale, considerari, attendique debet. arg. L. 21. ff. de aqu. & aqu. plu. arc. Mehlbaum diff. de Jure venandi th. 12, add. Hahn. ad Wesenb. tit. de acquir. rer. dom. n. 7. præcipue tamen §. 2. & 3. c. 4. infr.

§. V.

Quicquid sit, id saltem certum est, jus convenandi, perinde uti jus venandi, neque simpliciter, neque semper, servitutem esse. Quæ enim à dominis territoriorum in vasallorum fundis alicubi exercetur conventio, quâ de in seqq. ea sanè non ex jure servitutis, sed longe alio capite, videlicet superioritatis territorialis, ab ipsis derivari solet. Quæ verò privatis in alterius privati fundo quandoque competit, ea ex variis causis v. g. pacto, transactione &c. acquiritur, adeoque servitutis nomen habere vix potest. Interim, cum salus Græciæ in hoc sita non sit, facile heic quem vis suo sensu abundare patiemur.

§. VI.

Videamus igitur, Cui jus convenandi competat? Jus convenandi, ratione subjecti, est vel publicum, vel privatum. Quoad prius, nobilis ac decantata quæstio est: An fas sit Domino territoriali in agris vasallorum & subditorum conventionem exercere? Ob ein Landes-Herr / von wegen seiner Förstl. Obrigkeit / mit den
nen

nen im Lande gefessenen Nobilibus, das Mit-Jagen habe?

§. VII.

Quidam hoc simpliciter affirmant, idque ob sequentes rationes: (1.) quia venationes, moribus Germaniæ, ad Regalia pertineant, adeoque Principes ac Domini territoriorum fundatam intentionem habeant per totum territorium venandi: cum nemini privato venari liceat, nisi hoc ei *nominatim* concessum sit, *Carpz. Lib. I. Resp. 44. n. 14.* in tantum, ut licet quis in possessione sit, tamen contra Principem, pendente lite, in possessione manutenendus non sit, cum resistendam juris communis hodierni contra se habeat, uti responderunt Dni. Jcti Vitembergenses mense Jan. ann. 1691. teste *Hornio in Jurispr. feud. c. 8. §. 50.* Licet igitur (2.) Princeps, aut territorii Dominus, vel per simplicem concessionem, vel per investituram feudalem, jus venandi alicui indulerit, nihilominus tamen ipsi convenatum deberi, ac Principem simultaneam venationem sibi reservasse videri. *Neuenhan de Jure venandi, concl. 104. §. seqq. Bidembach. qu. Nobil. 15. §. 16.* Venationem enim servitutibus annumerari, servitutes autem non privativè, sed cumulativè concessas censeri. *L. 2. §. fin. ff. de Servit. præd. rust. l. 16. ff. commun. præd. add. Schrader. de feudis p. 10. sect. 5. n. 174. jung. Berlich p. 2. concl. 49. n. 6.* Quemadmodum igitur quælibet concessio censeatur esse cumulativa potius, quàm privativa. *Mynsing. Cent. 6. obs. 99. Mev. p. 1. dec. 44. in fin.* Itaque in specie venationem strictissimam recipere interpretationem, cum Princeps de Regalium exercitio, mini-

minimùm remittere voluisse præsumatur, adeoque si-
 cut privatus, alteri juris sui usum in suo largiendo, se
 ipsum haud exclusisse præsumendus sit *L. 6. C. de ser-
 vit. § aqua. Prukmann. vol. 1. conf. 14. n. 25.* Ita nec de
 Principe hoc præsumi posse, sed potius hanc regulam
 observandam esse: quicquid Princeps alicui concesserit
 contra leges publicas, id *salvò jure suo*, concessisse
 videri. *Böhmer. introd. in jus publ. uni-v. l. 2. c. 10. §. 15.*
ibique in notis lit. h. neque obitare, quod beneficia Prin-
 cipum plenissimè interpretanda sint, hanc enim regu-
 lam in Regalibus prorsus cessare. *Mencke in Gymnasio
 Polem. Jur. disput. 26. th. 1.* His (3.) accedere Cameralis-
 tias, apertè statuentes, Principes Germaniæ jure ve-
 nandi in subditorum prædiis uti posse, non obstante
 jure aliorum, *Meischner. Tom. 3. decis. Camer. 33. n. 17.*
Wehner. obs. pr. voce Forst-Recht. Gylmann. Symphor.
Tom. 2. p. 1. vol. 1. n. 28. (4.) Experientiam, rerum magi-
 stram: nam multis in locis, ubi viget Landfalsstadius, jus
 convenandi, à dominis territoriorum in prædiis va-
 fallorum actu exerceri, ceu de Comitibus Schwartz-
 burgicis testatur *Fritsch. de jure convenandi, m. 2. §. 2.*
add. Besold. Thes. Pr. sub voce Jagen. Wehner. obs. pr.
voce Forst-Recht. Köppen. decis. 15. n. 15. Idque (5.) in-
 de confirmari, quod Principes Imperii ab Imperatore
 cum Jure foresti, omnimodaque venatione in territo-
 riis suis, mit aller Först. Obrigkeit/Wildbannen/Jag-
 ten und Jagens Berechtigkeiten / per totum territo-
 rium, adeoque etiam per alienos, sc. subditorum suo-
 rum, agros investiri soleant. *Knipschild. de Nobil. L. 3.*
c. 5. n. 100. Neque dominos territorii à jure convenandi

excludi posse, etiamsi (6.) subditus vel nobilis jus venandi per *præscriptionem* acquisiverit, cum *præscriptio* odiosa sit, adeoque restringenda potius, quam amplianda. *Coler. Consil. 4. n. 40. & seqq. & consil. 19. n. 29. & seqq. Scipio Gentil. de Venat. Concl. 38.* Immo, ex sententiâ *Thomasi*, contra Imperantem, quoad Regalia, planè non currat. vid. *ejus dissertatio, de Præscript. Regal. ad jura subditorum non pertinente, hab. Hall. 1696.* licet quoque territorii dominus (7.) jure convenandi nunquam usus sit, tamen illud minimè eum amisisse credendum esse, cum sit res meræ facultatis, adeoque præscribi nequeat, l. 2. ff. de *via publ. & itin.* nisi forsan adversarii prohibitio intervenerit, ac prohibitus per tempus legitimum prohibitioni acquieverit per l. 18. §. ult. ibi: *qui jus suum non interpellavit. ff. quemadm. serv. amitt. Struv. Synt. Jur. Civ. Exercit. 43. th. 22.* Interesse enim, an quis jus venandi privativè & cum exclusione domini præscripserit, an verò cumulativè & concurrenter tantum. Si enim ex *præscriptione* quidem jus venandi obtinuerit, non tamen ab initio solus id usurpaverit, vi hujus *præscriptionis* id sibi soli attribuere non posse, cum *præscriptio* in alieno sit stricti juris, nec extendatur ad specialiter non possessa, & aliud sit jus utendi, aliud, jus alium ab ejusdem juris usu arcendi. *Hahn. de jure pascendi. th. 35.*

§. VIII.

Concludunt itaque, fas utique esse Domino territorii in agris subditorum & vasallorum venationem simultaneam instituere: nisi expressè illo jure se abdicaverit. *Böhmer. Introd. ad Jus publ. univ. l. 2. c. 10. §. 15. Dn. Titius Jur. priv. Rom. Germ. l. 8. c. 14. §. 10. §. IX.*

Sed nec *Negativa* sententia suis destituitur rationibus, ac communiter inter Doctores recepta est. *Schöpfer. diss. de Venatione superiori c.3. n.13. § 14.* Nam sicut (1.) usufructuarius in percipienda utilitate à proprietario impediri non debet, *l. 15. §. 16. ff. de usufr.* Ita nec Vasallus à domino directò in utili dominio & fructibus rei in feudum datæ, impediri potest. *Carpz. p. 1. c. 27. def. 11.* cum Vasallus jure usufructuarii, imo pleniore, gaudeat. *2 feud. 23. add. Carpz. p. 1. c. 16. def. 29.* & vi utilis domini omnes rei fructus & proventus ei cedant, in tantum, ut utile hoc dominium directò, quoad fructus & emolumenta, præferatur. *Rosenthal. de feud. c. 8. concl. 2. Ungepaar. dissert. de Jure Vasalli, posit. 3.* Cum igitur & venationes in fructibus numerentur, vid. *Schultes ad Modest. pistor. p. 1. qu. 15. cum ibidem allegatis*, consequens est, quod dominus directus in iis, uti nec generaliter in utili dominio, cum vasallo concurrere nequeat, sed potius inde à Vasallo excludatur. *Rosenthal. de feud. c. 8. concl. 2. n. 2. § seqq. add. Berlich. p. 1. dec. 60. n. 9. § 10.* Quod si igitur (2.) dominus territorii, cum jure venandi aliquem *investierit*, ex natura Juris Feudalis, id *privativè*, non *cumulativè*, ab ipso factum, reputandum est. *Rosenthal. cit. tr. c. 5. concl. 5. n. 56. Hertius de superiorit. territ. §. 49.* Regalia enim in feudum concessa, semper *privativè*, quoad usum vasalli, concessa censentur, solâ superioritate ac dominio directò, reservatis. *Rosenthal. cit. tr. c. 2. concl. 15. n. 2. B. Stryk. Exam. Jur. Feud. c. 9. qu. 29.* Idque in specie in venationibus in feudum concessis obtinere, tradit
Rhe-

Rhetius, in Comment. ad Jus Feud. L.1. tit. 2. n. 11. add. Berger. p.2. supplem. ad Electa discept. for. in fine.

§. X.

Eadem ratio est, si (3.) jus venandi contra Principem *præscriptum* sit. Quod enim *præscribitur, privatimè* acquiritur. *Berlch. p.1. concl.2.* etiam quoad superiorem. *c. auditis, ibi: adjudicantes pleno jure subjctas. X. de præscript. add. Carpz. p.1. c. 27. def. 11.* cum memorialis *præscriptio* vim tituli & specialis concessionis habeat, eaque res, alias non *præscriptibiles*, in specie Regalia, *præscribantur. Carpz. p.2. c. 3. def. 25. Gail. 2. obs. 52. n. 23. Richter. p.1. dec. 21. n. 52. Gebhard. de præscript. c. 5. n. 11. Lyncker. dec. 1123.* immò *præscriptio hæc investituræ æquiparatur, 2. Feud. 33. pr. Vultej. de feud. c. 9. n. 15.* adeoque *præsumtam investituram*, quod jus venandi solitarium, arguit. *Rosenthal. de feud. c. 5. concl. 16. n. 3.* In specie in Ducatu Wolfferbyitano, si nobiles jus venandi per *præscriptionem* acquisivêre, Serenissimus hætenus (uti à rei venatoriæ peritis accepi) nunquam convenatum prætendit, quin potius *in Recessu Provinciali de anno 1597. §. 38.* expressè cautum: *Dasß die jenigen/so von Alters/bey lebendiger Menschen Gedencen/ die Jagten rechtmäßiger weise/herbey gebracht/ auch hinfuro an denen Enden und Oertern/da/wie/ und auf was Art und Weise ein jeder solches herbey gebracht/ hinfuro gelassen werden sollen.* add. *Edictum Henrici Junioris, de 4. Augusti, anni 1559. in fine.*

§. XI.

Neque valde obstant, quæ pro affirmativâ sententia

tentia in medium proferri solent, ac *retro* §.7. recensita sunt: Licet enim, quoad (1.) jus venandi Principibus territorii per totum territorium regulariter competat, tamen hoc tamdiu verum est, quamdiu jus ab aliò quæsitum, non obstat. Sicuti igitur non simpliciter verum est, quod jus venandi nemini competat, nisi cui *nominatim* id concessum fuerit, cum & per *præscriptionem*, præprimis immemoriam, acquiri posse, *suprà* probaverimus; ita non solum concessionis, per investituram factæ, tanta virtus est, ut dominus in utili dominio cum vasallo concurrere nequeat, ceu *suprà* §. 10. deduximus, sed & præscriptionis immemorialis tanta efficacia est, ut in concedendis juribus idem possit, quod Imperator & Papa, ut loquitur *Matth. de Affidis dec. 322.* immo vim constituti, contractus, ut & pacti, nec non privilegii ex certa scientia concessi, habeat, in tantum, ut qui hanc præscriptionem movere intendit, ipsum quasi jus naturæ mutare videatur. vid. *Harprecht Consil. 14. n. 189.* add. Magnif. Dn. *Præses in prælectione suis ad tit. Instit. Justin. de Usucap. Et long. temp. præscript. in fin. Gail. 2. Obs. 52. n. 23. Mascard. de probat. concl. 1213.* adeoque omne, quod privilegio acquiri potest, etiam hac præscriptione acquiratur. *Mod. Pistor. vol. 1. conf. 4. n. 30.* & quidem private, ut §. *præced.* dictum.

§. XII.

Quoad (2) si Princeps per simplicem concessionem, quæ nec in contractum, nec in investituræ feudalis negotium, incidit, ac proinde donationem, vel similem causam lucrativam continet, jus venandi alicui concesserit, cumulative potius, quam private jus
C
istud

istud translatum esse, à multis quidem asseritur, at, sine solida ratione. Tota quæstio est de voluntate Principis, quid scilicet & quantum Princeps in alium transferre voluerit. Sicuti igitur heic tenor concessionis sedulo & accurate inspiciendus est, utpote ex quo optime judicari potest, num privativa, num cumulativa concessio facta sit. *Knichen de Vest. pact. p. 3. c. 2. n. 155.* ita in dubio & juxta sanam rationem, potius interpretatio concedentem, utpote qui clarius loqui debuisset, ac potuisset, quam eum, cui concessio facta, facienda est, *argumento l. 39. ff. de pact. l. 21. ff. de contrab. emt. l. 172. pr. ff. de R. J. præprimis cum is, qui sibi aliquid reservare vult, id clare exprimere teneatur, secus faciens, de juribus concessis nihil sibi reservare voluisse censendus sit.* Cumque hæc & in concessione, quæ per modum contractus & investituram feudalem sit, locum habeant, iisque jura *supra §. 9.* allegata, suffragentur, uno velut habitu diffari possunt, quæ a contra sentientibus obmoventur. Ficulneum enim argumentum est, quod a servitutibus petitur ac juri convenandi aptatur. Venatio, præcipue quæ in proprio fundo exercetur, servitus non est, utpote, quæ in alieno fundo competit: *l. 15. §. 1. ff. de servit. l. 5. pr. ff. si ususfr. pet.* neque convenatio proprie servitus est, ceu, *§. 4 & 5. supra* monuimus. Porro, quamlibet concessionem cumulativam potius, quam privativam censendam esse, eadem, imo meliori ratione negatur, quam asseritur. In specie venationem strictissimam recipere interpretationem, redolet principium, quo venatio servitutibus annumeratur, hoc corrutente & conclusio ruit. Ejusdem roboris est ratio,
ab in-

ab indole privatorum hominum, juris sui usum in suo largientium, petita: quodsi enim privatus juris alicujus, in feudum sibi concessi, usum alteri privato iterum concesserit, sibi que simultaneum usum haud reservaverit, æque ac Princeps, secundum regulas sanæ rationis & ductum juris feudalis, *supra* allegati, seipsum exclusisse præsumetur. *add. Berger. p. 2. supplem. ad Electa discept. Forens. in fine.* Böhmeri assertum, Principem contra leges publicas quid concedentem, id salvo jure suo concessisse videri, contradictionem implicare videtur. Uti enim *primo* non apparet, quid per leges publicas heic intelligat, ita sane qui aliquid simpliciter & absque reservatione concedit, juribus suis se abdicat, adeoque de jure concessio nihil salvum retinet. Quodsi per verba, *salvo jure*, supremam directionem intelligat, tunc calculum nostrum ei adjicimus. Omnem enim concessionem jurium a Principe, salvo dominio directo & superioritate territoriali factam præsumi, & nos statuimus. Neque nos morantur, qui cum *Menkenio* statuunt, regulam, quod beneficia Principum plenissime interpretanda sint, in regalibus cessare: præterquam enim quod absurdum sit, ejusmodi brocardica generalia adaptare ad ea, quæ in Principe Regaliis adscribuntur, ut loquitur *Finckelthuf. obs. 41. n. 16. § 17.* ita Brocardici istius abusum & insufficientiam dudum demonstravit *Thomasius peculiari dissert. de Interpretatione Beneficiorum Principis.*

§. XIII.

Quoad (3.) uti non autoritatibus, sed rationibus pugnandum est, ita quoad (4.) haud quidem negamus,

Jus convenandi in quibusdam territoriis Principibus competere; exinde tamen universalem consuetudinem, omnia Germaniæ territoria afficientem, enasci, neutiquam concedimus. Et quamvis, quoad (5.) Principes ab Imperatore cum jure foresti, omnimodaque venatione in territoriis suis, investiri soleant, tamen concessio hæc generalis non potest extendi ad ea, quæ ab aliis jam possidentur, sed tacite continet clausulam restrictivam, *salvo jure tertii*. *Schrader. de feud. P. 5. c. 2. n. 47.*

§. XIV.

Quoad (6.) Jus venandi, mediante præscriptione acquiri posse, ac Principem hoc casu à convenatu planè excludi, ex iis, quæ §. 10. retrò demonstravimus, constat. Ratio enim illa, quæ vulgo afferri solet, quod præscriptio sit odiosa, adeoque restringenda, ita comparata esse videtur, ut, si nonnullorum Neotericorum opinionem sequi liceat, dicendum sit, eam vix firmo stare talè. Et quamvis *Dom. Thomasio* præscriptio quoad Regalia contra Imperantem currere haud videatur, eò quod leges humanæ, quæ præscriptionem formant, propriâ vi Imperantem non obligent; tamen sententia contrariâ, non solum communis est sed & summâ æquitate nititur: cum enim Imperans eum in finem præscriptionem introduxerit, ut per eam, velut aliquod pactum, jura mutentur, ipse etiam contra subditos præscriptione uti soleat, meritò ejus vim contra se quoque admittere tenetur. *vid. Dn. Titijs. Jur. priv. Rom. Germ. L. 2. c. 9. §. 41.* Neque quoad (7.) ad rem facit, si dicas, quod jus convenandi sit mæ-
ræ

ræ facultatis, adeoque non usu haud amittatur, nisi prohibitio adversarii accesserit, ac prohibitus, per tempus jure definitum, acquieverit: cum utique jus venandi ab actibus meræ facultatis differat. Differunt actus meræ facultatis ab iis actibus, quibus jus quoddam, prout est jus venandi, Domino territoriali singulariter competens, est exercendum: eo ipso enim, quò illud omittitur, & aliis exercendum relinquitur, non potest non præscriptio sibi locum vindicare, *Gail. 2. obs. 60. Schurff. vol. 1. conf. 14. per totum.* Posito autem jus illud inter actus meræ facultatis referri posse, annon tamen præscriptioni obnoxium foret? Sane etiam tunc res meræ facultatis præscriptione acquiruntur, si ex conjecturis, vel aliunde constet, quod quis iisdem rebus, alicujus juris acquirendi causa, usus sit. vid. *Crawetta de Antiquit. temp. p. 4. n. 42. Harpr. vol. 6. conf. Tubing. conf. 90. n. 102. & seqq.* Ut ut igitur concedamus, jus venandi, Principi vi juris territorialis competens, in locis publicis, ubi nemini hætenus venatio competiit, meræ facultatis esse; tamen in iis locis, ubi alius per tempus immemoriale venationem exercuit, non amplius erit res meræ facultatis, sed potius libertas per alterius contrarium exercitium, cui Princeps, cum potuisset, per tempus immemoriale non contradixit, extincta est. *Struv. Exercit. 43. th. 22.* præcipuè, si alter venationem solus, & privativè exercuerit. Cumque ex immemoriali ejusmodi exercitiò consensus Principis & Domini territorii præsumatur. *Menoch. 3. pres. 132. n. 71.* Scientiam & patientiam Domini probare non erit opus. *Mysing. Cent. 5. obs. 30.*

§. XV.

Quamvis autem ex hisce pateat , Dominis territoriorum *regulariter* non competere venationes instituere in locis, ubi status provinciales , alique subditi jus venandi legitimè acquisiverunt ; tamen sicut eo ipso consuetudinem contrariam, si qua obtinet, minimè impugnare volumus ; ita nemo ex subditis Principi, si vel animi, vel hospitalitatis gratia , venationem desideraret, patientiam denegabit , ceu in terminis loquitur *Rhetius Comm. Jur. Feud. L.1. tit.2. §.1.n.12. in'f.* cum de Principe præsumtio sit , ejusmodi exercitium in consequentiam damnosam haud tractum iri, & talem humanitatem vix vicino denegare soleamus. *Schöpffer. de Venat. super. c. 3. n.16.*

§. XVI.

Sed satis de his. Pergimus ad jus convenandi *privatum*, sive, quod à privatis acquiritur & exercetur. Capaces autem illius sunt omnes illi , qui aliorum jurium non sunt incapaces, sive sint personæ physicæ, sive compositæ & morales. Uti autem in specie à venatione, scilicet clamorosa , & quæ cum canibus exercetur, *Ludov. Engel Colleg. Jur. Can. ad tit. de Cleric. venat.* excluduntur Clerici & a quavis venatione agricolæ, ita & iidem à convenandi jure, utpote quod species venationis est, excludendi videntur. Et de Clericis quidem clari extant textus in *c.1.2. § 3. dist. 34. c.1. § 2. X. de Clerico Venatore c.1. X. ne cleric. § monachi secul. negot. se immisc.* add. *Corvini Jus Canon. lib.4. tit.32.* ubi & pœnas contra facientium recenset. Verum rigor ille non diu duravit, sed postmodum temperatus fuis ; indultum enim,
ut

ut monasteria jus venandi acquirere, & per suos exercere possint, modo canes venatici intra clausuras monasticas non alerentur, nec monachi venatui ipsi intersint, *Clement. ne in agro §. porro. de Statu Monachor.* Accessit præterea benigna Canonistarum interpretatio, non prohiberi scilicet in textu Decretorum Clericis, quominus venatui ipsi intersint, modò id sæpius non fiat, sed recreationis & sanitatis causa. *Panormitan. ad c. 1. X. de Cleric. Venat.* add. *Schurf. Cent. 3. Consil. 1. n. 6.* sciendum autem quod prohibitiones recensitæ ad Principes & alios proceres Ecclesiasticos, immediate imperio subiectos, minime pertineant. Hi enim in hoc, & aliis iuribus non considerantur, ut personæ ecclesiasticæ, sed tanquam Status Imperii, bona & ditiones, cum iuribus annexis, ab Imperatore & imperio in feudum recognoscentes. *Gail. 1. obs. 30. n. 6.* add. de Venationibus personarum Ecclesiasticarum *Ruland. de Commissar. p. 4. Lib. 2. c. 8. a n. 5. usque ad 16.*

§. XVII.

Agricolæ autem quod concernit, quare illis venatio non concedatur, ratio est non una. Præcipua in eo consistit, ne à culturâ agrorum avocentur & otio adsuescant. Hofce, nec olim apud Germanos juris venandi capaces fuisse, uti nec cives urbicos, asserit *Thomas. ad Huberum, de Jure Civ. L. 2. sect. 4. c. 2. §. 19. lit. R.* & quamvis captura urforum, aprorum ac luporum ipsis libera manserit vid. *2. Feud. 27. §. 5.* tamen posterior consuetudo circa urfos & apros aliud introduxit, eosque venationi majori accensuit, *Abasv. Fritschii Corp. juris venat. forestal. part. 1. p. 48. num. 70.* sicuti nec luporum investi-

investigatio ubivis locorum ipsis amplius permittitur.
Mehibaum de Jure venandi. th. 21.

§. XVIII.

Haecenus Cui, nunc quatenus jus convenandi competat, videamus. Competit autem diversimode: vel enim (1) *mutuum est ac reciprocum*, e. g. ut Titius in Caji, & hic iterum in Titii agris ac sylvis id exerceat, qui modus in locis, ubi agri sunt intermixti, wo vermengte Felder und Güter/ observari solet, quo tamen casu frequentius minoris solum generis feras concernit; vel *non reciprocum* est, quando ego quidem in vicini agris conventionem habeo, ille vero eandem in meo fundo vicissim exercere non potest, de quo ex consuetudine & patris amplius judicandum est *vid. Fritsch. de Jure conven. membr. 2. th. 4.*

§. XIX.

Potest etiam unus jurisdictionem fundi cum jure venandi habere, & alteri, absque tamen jurisdictione fundi, jus venandi competere; qui *secundus* modus est. (3) pluribus simul potest competere, & tamen tam conjunctim, quam separatim exerceri, samt und sonders zu jagen: quo tamen casu hanc fere limitationem observari, docet *Wehner. obs. pract. voc. Forst-Recht/* daß / wann zween oder mehr eine Kuppel Jagd mit ein ander gemein haben / und jedweder samt und sonders ungehindert des andern / Jagen mag / daß doch allwege zu Herbst zeiten / und nachdem die Beer in den Weinbergen abgelesen / das erste Jagen von beden oder allen theilen sämtlich / auf zuvor beschehene nachbarliche Tages-Vergleichung / geschehe / was auch der Enden gefan-

gefangen / in zween oder mehr Theile ausgetheilet / deren jeder einen haben und nehmen möge. Exemplum ejusmodi venationum simultanearum, pluribus per investituram concessarum, in Episcopatu Würzburgensi extare, *Wehnerus cit. loc. testatur.* Netamen discordiæ, quas communio parere solet, oriantur, conveniri solet, ut quilibet in certo loco venationem exerceat, daß jedweder seinen gewissen Bezirk besuche / und daselbst jage / dahin man sich / de persona ad personam vergleicht / unbegeben der Gesamten Jagt-Gerechtigkeit. Hæc *Wehnerus cit. loco.*

§. XX.

Porro & hoc notandum, quod pluribus jus convenandi in Germania competat *diversis respectibus*, uni quidem jus venandi feras majores, alteri minores. Consuetudo igitur, & mores cujusque loci, observari debent: Inde enim lites venatoriæ quam optime dijudicari possunt. *Carpzov. p. 3. c. 32. def. 17.* Cumque Conventiones sæpissime in agris ac prædiis, circa confinitis exerceri soleant, vicini autem, præcipue potentiores, vel ipsi, vel per officiales suos fimbrias limitum suorum indies latius extendere allaborent, & longo usu jus venandi sibi arrogare, hinc termini finales probe respiciendi & rei venatoriæ præfectos pro interesse dominorum suorum sollicitè vigilare decet, juxta monitum *illustris Seckendorff, im Fürstenstaat / p. 3. regali. s. n. 8.*

D

Cap. II.

CAP. II.

*Ex quibus causis Convenatio
competere soleat, & quomodo
acquiratur.*

§. I.

Modi conventionem acquirendi sunt varii. Principes ac Dominos territoriorum jus illud vi juris territorialis, & inde dependentis Juris Foresti, in Vasallorum fundis prætere solere, *supra* traditum est. Cæterum competere potest (1.) *vi concessionis generalis & tacite*, si v. gr. alicui concedatur castrum vel territorium cum omnibus omninò juribus & pertinentiis, illique castro vel territorio annexum sit jus convenandi (2.) *vi concessionis expressæ ac specialis*, quæ itidem fit vel per modum simplicis concessionis, vel investituræ feudalis; Exempla in Episcopatu Würzburgensi inveniri, tradit *Wehner. obs. pr. sub v. Forst-Recht*. De speciebus autem investituræ aliquid addere, utrum scilicet constituatur per abusivam, aut acquiratur per veram investituram, supervacaneum est: convenatio enim in jure consistit, & proprie tradi nequit. *L. 43. §. 1. ff. de acquir. rer. dom.* Uti autem tenor investituræ præcise observandus est, ita simpliciter concesso jure convenandi non videtur permissa venatio ferarum majorum, neque

neque concessa conventione ferarum majorum, tacite concessa videtur captura minorum ferarum, diversæ enim species sunt venatio majorum & minorum ferarum, adeoque ab una ad alteram argumentum duci nequit. *Besold. in Thes. pr. voc. Jagten.* potest etiam concessio juris convenandi esse vel *gratuita, vel non gratuita*, quæ sc. fit per modum contractus onerosi. Illa fieri potest vel per actum inter vivos v. g. donationem, vel ultimæ voluntatis, ut, testamentum, legatum. Hæc transfertur per stipulationem, emtionem venditionem, locationem conductionem, &c. *Gail. 2. obs. 6. n. 6.* Est etiam concessio hæc quandoque *perpetua* & in heredes transitoria, vel solum *temporaria*, & precaria, quo pertinent die *Suaden-Jagten* / de quibus *Fritschius*.

§. II.

(3.) Acquiritur *præscriptione*, utpote quæ est instar concessionis præsumptæ ac tacitæ. *l. 28. ff. de V. S. ibique Commentat.* modò quasi possessio non sit violenta, nec precaria, clandestina, aut interpellatione judiciali, vel extrajudiciali interrupta. Quamvis enim hæc posterior interruptio, juxta nonnullorum mentem, effectu suo destituatur, tamen constituit aliquem in malâ fide, adeoque præscriptionem impedit. An verò præcisè tempus immemoriale hic requiratur, ut vult *Gail. 2. obs. 66. n. 7.* aliique, disquiri meretur. Sanè *Gailius* & asseclæ illius, annumerant jus venandi servitutibus realibus & discontinuis, his autem non nisi tempore immemoriali præscribi, adeoque, cum conventio species venationis sit, idem præscriptionis tempus heic observandum esse, videtur. Alii personas, contra quas

præscribitur , ut & utrum præscribens titulo munitus sit, an secus, distinguunt : per consequens præscriptioni, contra Principem valituræ , temporis immemorialis ; contra privatos verò, inter præsentés quidem decem annorum, & viginti inter absentes , cum titulo ; sine titulo verò inter præsentés 30 , inter absentes vero 40. annorum spatium præstituunt. *Knipschild. de Jur. & privil. Civ. Imper. l.1. c.7. n.18.*

§. III.

Sanè, neque venatio , neque convenatio propriè servitutes sunt, ut *retro* monuimus. Neque distinctio servitutum in continuas & discontinuas mihi approbanda videtur, cum omnes servitutes, si ex causa sua naturali æstimentur, continuæ sint, & sufficiat, quod res, quæ servituti causam præbet , ita à natura comparata sit, ut quis *possit* perpetuò servitute uti. *vid. L. 28. ff. de S. P. U. Habn. ad Wesemb. tit. de servitut. n. 5. & 9. Hopp. ad tit. Instit. de servitut.* Quamvis igitur agnoscamus, sententiam eorum, qui servitutibus discontinuis, sive rusticis non nisi tempore immemoriali præscribi volunt, in praxi ubique fere dominari, tamen cum jus convenandi ex nostra sententia propriè servitus non sit, ideo huic sententiæ simpliciter subscribere non possumus. Interim tamen, sed ex aliâ ratione , præscriptioni immemoriali locum relinquimus, si sc. jus hocce contra Principem præscribi debeat : quotiescunque enim regalia, quæ à privatis possideri possunt , contra Principem præscribenda sunt , toties præscriptio immemorialis requiritur, *Carpz. p.2. c.3. def.25.* Quotiescunque autem contra privatum præscribuntur , toties suffi-

fufficere credimus ordinarium præscriptionis tempus, c.26. §. *praterea X. de V. S. R.* add. *L. 12. in f. C. de præscr. long. temp.* quia sic non amplius sunt Regalia, sed jura privatis quæfita. *Hopp. ad §. 4. Inst. de usucap.* Cæterum tempus immemoriale, quandoque centenario spatio majus, quandoque minus est. *Carpz. p. 1. c. 16. defm.* nam quod hominum, qui ad senectutem pervenerunt, memoriam excedit, ita, ut se hoc nunquam vidisse, vel a majoribus audivisse afferant, illud immemoriale tempus recte dicitur, *argumento leg. 28. ff. de probat. Mysing. l. 1. O. 30. Okel cap. 1. §. 11. & passim, de præscript. immemor.* & probatur per testes, ad minimum 54. annorum, qui deponere possint de eo, quod ante 40. annos gestum est, & ipsi a majoribus suis audivere, quique nunquam viderint aut audiverint contrarium. Notandum tamen contrarium posse probari, memoriam sc. extare. Si itaque utriusque partis testes deposuerint, affirmantes memoriam extare præferuntur super negativa deponentibus, quia regulariter plus creditur duobus testibus affirmantibus, quam 10. aut 100. negantibus. *Maul. de jure conduc. tit. 2. n. 59.* vid. tamen *Farinacius de Test. qu. 65 n. 201.* §. IV.

(4) Competere potest *vi consuetudinis*, hæcque prima conventionum origo, vel occasio fuisse viderur *Fritschio, de Convenat. m. 3. th. 2.* (5) *vi transactionis*, uti enim communio contentionum ac discordiarum mater esse solet, ita promiscua venatio multis quandoque litibus, ne dicam cædibus, occasionem præbet. Ut recte dixerit *Ruland. de Commissar. p. 4. l. 2. c. 8. n. 2.* se necesse, an ex ulla alia materia fertilior seges, quam ex hac,
D 3 in Ca-

in Camera Imper. proveniat. Immo talem eam esse advocatis Cameralibus, qualis Italis Jurisconsultis substitutionum materia, ex qua Baldus vel consulendo tantum ultra 15000. ducatorum acquisivisse, alicubi testatur. Quo igitur lites, hinc propullulantes, amputentur, sæpius amicabili compositione res transigitur, ac conventio alteri certo modo permittitur.

§. V.

Quodsi per amicabilem compositionem res dirimī nequeat, iudex sententia sua litem decidere debet. Hinc novus modus, ex quo conventio competere solet, oritur, in ordine (6) scilicet *sententia & res judicata*: neque enim exemplo, aut ratione carere circa venationum controversias, scribit Zasius in l. 3. p. ex contrario *concl. 14. de acquir. poss.* ut in iis, si uterque probet possessionem, pro utroque judicetur, cum plures successive eodem hoc jure in uno eodemque loco uti queant. (6) competere potest *vi pacti & divisionis hereditarie*, *Berindge alter Berträge / brüderlicher oder väterlicher Theilung* / sæpe enim venatio dividi nequit, neque alter divisionem fieri vult, adeoque invicem paciscuntur de mutua conventiono concedenda vid. *Fritsch. de Jure Conven. m. 3. §. 4.*

CAP. III.

CAP. III.

*Quomodo conuenatio legitime
exerceatur.*

§. I.

Cum jus venandi quoque inter ea sit, a quibus rei-
publ. vel bene vel male esse potest, hinc voluntati
imperantis relinquitur, circa illud statuere, quicquid
reipublicæ suæ salutare arbitrabitur. Uti enim Deus
ipse certas leges venatoribus præscripsit, *Levit. 17. v. 13.*
add. Gen. 27. v. 4. ita & vicaria Dei in terris potestas recte
venationes certis legibus circumscribere solet, ac ad cer-
ta tempora venationes restringere, tum ne ferarum
species continuo & promiscuo venatu penitus extirpen-
tur, tum ut fatis atque segetibus parcatur, utpote quæ
penitus perderentur, si quouis anni tempore venari li-
ceret.

§. II.

Ex quibus patet, minime nos *hoc capite* agere de
modis variis, quibus venatio exercetur, wie man ein
Thier / nach eines jeglichen art spühren / suchen / besid-
tigen / fangen oder fällen solle? quomodo & quando
fieri soleat canibus, vel retibus, sclopetis, aut vena-
bulis? hæc enim nostri instituti non sunt, sed rei vena-
toriæ peritis relinquuntur. Id igitur solum attingemus,
quonam tempore conuentiones institui ac exerceri de-
beant.

§. III. Va-

§. III.

Variant autem ista tempora pro diversitate locorum. In Hispania venatio leporum tempore nivium interdicta est, teste *Covarruv. in c. peccatum, de R. I. in. 6. §. 8. n. 3.* In Ducatu Wolferbytano muß mit dem Jagen / von Lichtmessen / oder dem Anfange des Monats Februarii, bis an Bartholomæus Tag / oder dem Monath Septembris, allerdings eingehalten werden. v. Edictum Ducis Augusti gl. mem. sub dato Wolffenbl. den 8. Jan. ann. 1638. jung. Edictum ejusdem Serenissimi sub dato Wolf. den 14. Aug. 1645. ubi expresse prohibitum: Daß keiner / auffer der rechten Zeit / nemlich zwischen Lichtmes und Bartholomæi, er sey mit Hoher- oder Unterjagt berechtigt / sich des Jagens gebrauchen solle / bey Vermeidung hoher Ungnade / und Willkühr. Straffe / auch Verlust der Jagt-Be- rechtigkeit. In terris Saxonis ist zu der hohen Jagt der Hirsche und Schweine / die Zeit von dem hohen Sommer / bis zu Ende des Herbsts / als etwa von Trinitatis, bis Andreæ, oder Johannis Baptistæ, bis Weyhenachten: zu dem niedern Weydwerck von Bartholomæi, bis Fastnacht / oder Agydii, bis Petri be- stimmt / teste *Seckendorff Teutschen Fürstenstaat p. 3. c. 3. regal. 1. n. 6.* Ordinatio Bavarica cervorum venationi præscribit 1. Julii usque ad 6. Septembris. Apro- rum, diem Galli, usque ad natalem Domini, Capreola- rum, Festum S. Johannis, usque ad festum Paschatos, *Fritsch. de Jur. Conv. m. 4. §. 2.* Aliis aliud tempus speciali concessione indultum, *Seckendorff cit. loc.* Qua- rum constitutionum ratio, ceu retro monuimus, partim confi-

consistit in conservatione ferarum, partim ne fata, magno subditorum dolore ac detrimento, perdantur, unde & tempora venationum, si forte fructus agrorum, ob tempestatis injuriam, ante diem Bartholomæi colligi nequeant, per mandata pœnalia quandoque immutari scribit *Fritschius cit. tr. m. 4. §. 3.*

§. IV.

An verò territorii Dominus ipse legibus hisce obligetur, quæri possêt. Equidem vis coactiva in Principem nulla est, cum nemo se ipsum coactus præsumatur; Interim tamen Princeps bonus, utut legibus, à se latis, solutus sit, tamen legibus vivere solet, *per §. fin. Instit. quib. mod. testam. infirm. l. 31. ff. de LL.* Unde & *Dn. Seckendorff. cit. tr. loc. n. 6.* scribit, daß der Landes-Herr solche Zeit selbst / außer sonderbahren vorkommenden Ursachen, zu halten pfleget. Speciale igitur quid sunt die Vor-Jagten / in quibusdam locis Dominis territoriorum competentes, vi cujus Domini die Grünf-Jagten etwa 8 Tage vor Bartholomæi exercere solent, teste *Fritschio cit. tr. m. 4. §. 5.*

§. V.

An autem conventiones etiam invitò & insciò altero exerceri possint, disquiri meretur. affirmare videtur *Dn. Titius Jur. Pri. v. Rom. Germ. L. 8. c. 14. §. 10.* Negat *Speidelius in Specul. Notab. voc. Jagt.* quia alter jure & commo suo, alterius factò, privari non debet. Sanè tutius & æquius utique est, si conventio mutuò consensu exerceatur, interim tamen fatendum est, quod consuetudo regionum, in materia venationum utramque paginam faciens, & heic variet. de Thuringia
E
testa-

testatur *Fritschius de Conven. m. 4. §. 6.* Daß / wann Bartholomæi Tag vorbey / man seinen Nachbar / oder der mit zu jagen hat / nicht fragen dürffe / ob er jagen wolle oder nicht ? sondern / wer eher käme / der habe das Vorthail zu jagen / und wenn gleich sein Brantz Nachbar käme / und er hätte nur ein Garn angebanden / so müße der letzte doch weichen.

§. VI.

Cæterùm , si conjunctim exerceatur convenatio , convenantes possunt unam eandemque feram simul persequi. Quid si autem unus ex illis feram ejusmodi ita vulneret , ut aufugere non possit , alter verò illam feram capiat , cujus erit fera ? Alii eam vulneranti , alii capienti adscribunt , alii mediam sententiam amplectuntur , & dividendam eam esse inter capientem & vulnerantem , pro rata impensæ operæ , circa captam feram adhibitæ , statuunt. Ast , cum hic casus §. 12. *Inst. de rer. divis.* pro capiente sit decifus , in puncto juris verior est sententia , quæ feram ejusmodi capienti attribuit , cum capiens feram & animo , & corporali apprehensione , atque sic duplici jure , habeat. Quamvis , abstrahendo à jure positivo , naturaliter vulneranti adjudicanda videatur , per ea , quæ in *discursu præliminari §. 5.* monuimus.

§. VII.

Quantum ad divisionem prædæ attinet , si plures *seorsim* venentur , tantum quisque acquirit , quantum cepit ; sin *conjunctim* , prædam æqualiter dividendam vult *Gryphander Oecon. legal. l. 2. c. 18. n. 20.* *Wehneri* sententiam *suprà c. 1. §. 19.* allegavimus. Varia compositionis

* (35) *

sitionis remedia, ut sc. usus venationis dividatur, vel
juxta certa loca, vel certa tempora, vel quoad certas fe-
ras, tradidit *Fritschius cit. tr. m.4. §. 8.*

CAP. IV.

Quomodo jus convenandi conservetur?

§. I.

Conservando juri convenandi inserviunt remedia
juris, eaque pro diversitate judiciorum vel pe-
titoria, vel possessoria. Ac primum quidem de reme-
diis possessoriis, quæ dupliciter tractari possunt, vel sum-
mariissimè, vel ordinariè.

§. II.

Vi summariissimi is, qui tempore motæ litis in
possessione vel quasi est, tamdiu in eâ defenditur, do-
nec adversarius in ordinario vel petitorio aliud pro-
baverit. Ex quò patet, requiri heic solum naturalem
rei insistentiam: neque enim in hoc judicio de justitiâ pos-
sessionis quæritur, utpote quod ad possessorium ordina-
rium pertinet, sed de solâ rei insistentia ac detentione,
ideoque & hic processus celerrimus est, neque oblatio-
nem solennis libelli, litis contestationem, communicatio-
nem attestationum testium &c. desiderat, *Clement. 2. sepe
contingit. de verbor. signific.* sed judex (solent autem causæ
huc spectantes plerumque agitari ac decidi in judiciis
ordi-

ordinariis, nisi certa eum in finem iudicia alicubi instituta sint, uti Norimbergæ) quam primum de partium concertatione inaudit, vel ex officio procedere, vel qualemcunque partis implorationem decernere solet, eum in finem, ut quisque articulos probatoriales cum denominatione testium (sufficit autem vel unicus testis juratus, de proprio visu deponens, & omni exceptione major, vel plures injurati, ex sententia Carpzovii *Resp. lib. 1. Resp. 11.* cui tamen contradicit *Finkelthuf. Obs. 32.* cujus sententia ab Electore Saxon. est approbata, nisi fortè metus subsit armorum) producat, quo facto, & visis testium attestationibus, vel compossessionem decernit, si jura utrinque sint æqualia, & ex uno eodemque fonte promanent, vid. *Mev. p. 2. decis. 237. 238.* vel solitariam possessionem uni adjudicat, reservato alteri vel possessorio ordinario, vel petitorio. Cumque in hoc summarissimo iudiciò de nudâ possessione quæstio sit, ea, quæ sunt altioris indaginis, haud admittuntur: multominus de civili possessione, si eam naturalis haud præcesserit, disceptatur, possessio enim ratione initii est facti, adeoque probanda: neque reg. testium personæ & dicta hic reprobari possunt, nisi damnum inferatur irreparabile. *Carpz. L. 1. Resp. tit. 2. resp. 11. n. 12. Schrader. lib. 1. cons. 4. n. 154.*

§. III.

Sententia autem in summarissimo hoc lata, interlocutoria solum est, non definitiva: quia solum decidit, quis possidere debeat, donec in ordinario, vel petitorio causa plenè discutiatur. Interim is, qui in summarissimo obtinuit, fructus possessionis lucratur, ac
in

in ordinario vel petitorio Rei solum partes sustinet, adeoque à probatione immunis est. Hinc etiam ii, qui sapiunt, in summarissimo sese ante omnia fundare solent, prout etiam hoc iudicium tam ordinariò, quàm petitorio semper præferendum est, tum ut constet, quisnam in casu dubiæ possessionis actoris vel Rei partes sustinere debeat, tum ne commodo possessionis contra æquitatem privetur, qui possidet. Qua etiam de causa ordinarium possessorium ante petitorium decidi debet, vid. *L. 13. C. de R. V. l. 3. C. de Interd. add. de summarissimo possessorio Ludov. Postius. item Pfankuch. nec non Cludius, in Rebus Quotidianis.*

§. IV.

Coincidit cum recensito hætenus remedio Constitutio Camerae super litigiosa possessione, modò duo in super requisita adsint, (1.) ut partes immediatè imperio subsint, (2.) metus armorum adsit, idque vel summarie v. gr. per epistolas privatas, probetur. Quod si enim status imperii de possessione certent, & metus armorum subsit, tunc, sepositò iudicio Austregarum, statim lis vel ad Cameram, vel iudicium Aulicum devolvitur. *Ordin. Cam. p. 2. tit. 21. Reichs-Hoff-Raths-Ordin. de anno 1654. tit. 2.* Hæc enim iudicia, existente Imperatore, in plerisque causis concurrentem jurisdictionem habent. *Gail. 1. obs. 29. 41. 42. § 121.* Mortuò verò Imperatore, & alio nondum electo, de his causis sola iudicat Camera. *Diederich ad A. B. tit. 5. p. 41.* Qui autem ista duo requisita probare nequeunt, nullam Constitutionis super litigiosâ possessione mentionem facere, sed se in jure communi fundare, ac manutenentiam

tiam petere solent. Immo libellos supplices exorbitantibus excessibus infarcire & eò modo concipere solent, ut mandatum S. C. defuper decernatur: veletiam causam dare solent alteri parti ad pignorandum. His enim casibus Camera iudex est, *Roding. Pand. Cam. lib. 1. tit. 10. p. m. 144. Gail. 1. obs. 5. 6. & 7. & de pignorat. obs. 21. n. 1.*

§. V.

Quid si duobus, de venationis jure contendentibus, alter alteri feras captas auferat, utrum illa venationis præda pro re ipsa, h. e. pro fructu, vel parte rei litigiosæ, an vero pro re tertia, seu innocente h. e. tali, quæ extra rem litigiosam, seu jus litigiosum est, quæque nihil commune habet cum jure controverso, utpote in quo neque jus controversum, neque ejus fructus consistit, habenda? Decisio latitat in eo, an venatio pertineat ad fructus fundi, & juris venandi? qui hoc statuunt, prædam venationis pro re ipsa habent, cum feris interceptis, ipsum jus reddatur inutile; qui vero feras ante capturam pro fructu seu parte rei litigiosæ non habent, prædam pro re tertia habent, & mandatis sine clausula locum faciunt, vid. *Rec. Deput. de anno 1600. §. 36. Blum. proc. Cam. tit. 32. n. 25. Westenholts de jurisd. forest. §. 120.*

§. VI.

Hactenus de summarissimo, utpote quod ordine præcedit. Nunc de possessorio ordinario. Datur autem pro retinenda conventionis possessione interdictum *uti possidetis*, ad id, ut solvatur, quanti inter est actoris,urbationem factam non esse *L. 3. §. ult. ff. uti possid.* insuper que cautio de non amplius turbando præstetur *Gail. 2. obs.*

obs. 66. n. 13. § 1. obs. 116. probari autem debet (1) possessio a parte actoris, (2) turbatio a parte rei, & quidem olim præcise requirebatur, ut actor possederit tempore litis contestatæ. §. 4. *Inst. de Interd.* in praxi tamen id præcise non attenditur, sed sufficit agentem ante litem contestatam possedisse, & adhuc se possidere intendere *c. 9. X. de probat. Couarruv. 1. obs. 17. n. 6.* probatur autem possessio variis modis: vel per testes, qui de actibus venatoriis testentur, vel per prohibitionem de non venando & secutam partitionem, vel per venatorum & saluariorum appositionem, vel per pignorationem, multam, incarcerationem &c. vid. *Gail. 2. obs. 66.*

§. VII.

Probatio, quæ per actus venatorios fit, præcipua est: ex actibus enim hisce usus juris convenandi & inde orta possessio optime demonstrari potest. Ut tamen *plures* semper actus exerciti fuerint, non adeo opus est: ut ut enim plures actus magis firment possessionem, tamen ad acquirendam possessionem vel quasi, vel unicus actus quietus, & ad apprehendendam possessionem specialiter directus, sufficit. *Klock. tom. 1. conf. 50. n. 278.* Interim tamen hoc probè notandum, quod, si unus aut alter actus venatorius in specie probandus sit, testis ipse venatui interfuisse, & insuper contestem habere debeat, alias enim testimonium non valet; secus ac in casu, si multi aut plures actus venatorii sint exerciti, ac in genere solum convenatio probanda sit, tunc enim testes, etiam singulares, admittuntur *Gail. 2. obs. 66. n. 11.* actus autem hi debent esse certi, quieti, non violenti,

lenti, clandestini, aut precarii §. 4. & 6. *Inst. de interdict.*
add. Menoch. adipisc. poss. Remed. 41. n. 603.

§. VIII.

Prohibitio itidem possessionem prohibentis arguit. *Menoch. Arbitr. Jud. quest. cas 160. n. 10. § 11.* modo adversarius in ista prohibitione acquieverit, alias enim nihil operabitur prohibitio, cum certa & constans debeat esse possessio, non dubia, aut litigiosa *L. 10. C. de acquir. & retin. poss.*

§. IX.

Porro possessionem evincit constitutio & appositio venatorum & saltuariorum; ad conservandam enim possessionem custodes apponere solemus *l. 51. ff. de acquir. vel am. poss.* qui si pignorent in alieno venantes, satis apparet, se ideo ordinatos, ut observent, ne quis in hoc, vel illo loco venetur, ac possessionem constituentis turber. *Mehlbaum de Jure venandi tb. 32.* Tandem & multæ impositione, incarcerationatione & coercitione eorum, qui in locis alienis venantur, possessio vel quasi hic probatur: tales enim actus animum possidendi declarant in irrogante, delictum autem in eo, cui pœna irrogatur. *Mehlbaum cit. loc. add. Menoch. remed. retin. 3. n. 585.*

§. X.

Potest autem turbatus, ne possessione excidat, non solum conqueri judicialiter de turbatione facta, sed & præterea, non obstante turbatione, possessionem suam vel quasi per actus venatorios continuare, quandoque etiam protestationibus uti. *Ac primus* quidem modus tutissimus est, siquidem tunc alteri injungitur, ut à turbatione desistat, ac de non amplius turbando caveat.

Secun-

Secundus modus itidem usu non destituitur : dissensus enim, qui facto exprimitur, fortior est eo, qui nudis verbis fit. *arg. l. 27. §. 1. ff. de inoffic. testam.* Tercio modo tunc uti solemus, si vel ob temporis injuriam, aut turbantis potentiam, prioribus experiri haud licet. *Mehlbaum cit. disert. §. 35.* in iis enim, quæ à protestantis potestate dependent, protestatio rectè interponitur. *Berlich. p. 1. concl. 49. n. 69.* Et hujus protestationis vicem interdum quoque suppleant literæ turbantis privatæ, si illæ obtineri possunt. *Mehlbaum cit. loc.*

§. XI.

Quandoque utrique parti possessio, quam *Compossessionem* vocant, adjudicari solet : accidit enim interdum, ut uterque litigantium ita probet, ut non appareat, quisnam in possessorio obtinere debeat. Quamvis enim regulariter duo in solidum rem unam eandemque possidere nequeant, *l. 3. §. 4. §. 5. §. ibi Dd. de acquir. vel am. poss.* tamen hæc regula in incorporalibus fallit. Exemplo sunt servitutes *l. 15. ff. Commun. præd. jurisdictio c. 7. X. de offic. jud. del.* imò ipsum jus convenandi consuetudine Germaniæ receptum est, ut *in disc. prælim. §. penult.* monuimus : atque si uni venatio majorum, alteri minorum ferarum adjudicetur, nemo alterum in suâ possessione turbare poterit ; Quod si tamen in unâ eademque specie conventio tribuatur, quia facilè rixæ oriri possunt, cautione de non turbando opus erit.

§. XII.

Hætenus de possessorio retinendæ. Quoad possessorium recuperandæ datur interdictum *Unde vi & remedium*

medium ex cap. 18. saepe contingit X. de restit. spol. nec non ex c. redintegranda 3. qu. 1. quod omnium plenissimum ac tutissimum est, ac datur cuivis, injuste possessione vel quasi dejecto, adversus quemlibet possessorem, quamvis ipse nec spoliaverit, nec spoliatus conscius fuerit, ad id, ut restitutio possessionis vel quasi fiat Gail. 2. obs. 75. n. 9. & seqq. debet autem ab agente probari (1) a parte sui possessio (2) a parte rei dejectio seu spolium. Illud autem spolium probatur per antiquiorem possessionem, si actor probet, se ante reum possedisse. Gail. 2. obs. 75. n. 12. ut & obs. seqq.

§. XIII.

Restat iudicium petitorium, ubi pro afferendo hoc iure locum habet actio *utilis confessoria*, qua agitur contra quemlibet impediens, ad id, ut jus hoc ad sese pertinere declaretur, reus vero condemnatur, ut praestito interesse caveat, quod actorem ejusque heredes in libero juris hujus exercitio impediturus non sit: adeo ab actore hic probari debet (1) conventionem ipsi legitime constitutam esse (2) a parte rei turbatio Gail. 2. obs. 66. add. Rutger Ruland. de Commissar. p. 3. c. 10. §. 3.

CAP. V.

Quomodo jus convenandi finitur & amittatur?

Differunt modi, quibus finitur conventio, a modis, quibus eadem amittitur. *Amisio enim praesuppo-*

supponit dolum vel culpam, aut negligentiam ejus, qui illam amittit. Ac primum quidem inspiciamus modos, quibus finitur.

§. II. *Finitur autem* (1) morte naturali illius, cui concessa fuit, modo ad dies vitæ solum concessa fuerit (2) tempore præterlapso, potest enim ad certum, & finitum tempus concedi (3) *interitu loci*, in quo permessa fuit, quod fit terræ motu, inundatione. Quod si tamen aqua recesserit, iterum reviviscit §. 24. *Inst. de rer. div. vis.* (4) *revocatione concedentis*, si quis forte precario eadem usus fuerit. (5) *successione vel universalis vel singulari*, si quis v. g. fundi servientis vel titulo hæreditatis, vel emti, aut alio singulari modo, dominus fiat. (6) *mutuo consensu*, sæpius enim vi pacti competit. Dum autem mutuum consensum requirimus, videtur unius dissensus non sufficere. At distinguendum est: vel enim competit jure societatis, familiaritatis, amicitiae & vicinitatis, & tunc alter altero invito, ab eadem recedere potest. Eju modi enim res præscriptibiles non sunt. *Klock. vol. 1. conf. 21. n. 96.* Quod si vi præscriptionis competat, secus se res habet: cum jus, per legitimum tempus acquisitum, invito auferri nequeat, idque cum primis in agris intermixtis considerandum esse, scribit *Fritschius cit. tr. m. f. §. ult.*

§. III.

Amittitur (1) si quis contra pacta & tenorem concessionis jure convenandi utatur, vel extra tempora præscripta illud exercendo, præcipue si in hunc casum clausula privatoria adjecta fuerit, ceu factum in edicto Du-

cis Augusti glor. mem. de anno 1645. vel excedendo modum in venando, capiendo scilicet feras majores loco minorum, vel ultra terminos venationem extendendo (2) subditos immodicis servitiis, mit übermäßigen Jagt: Frohnen / premendo. Quamvis enim subditi servitia hæc debeant, *Magn. Dn. Præses in Præl. suis ad Inst. tit. d. Acqu. Rer. Dom. §. 16.* immodice tamen eadem exigenda non sunt *Gail. 1. obs. 17.* secus facientes ob abutum jure suo privari possunt, *argumento §. 2. Instit. de his qui sui vel al. jur. Philip. us. pract. lib. 1. eclog. 43. num. 3.* Generaliter enim toties quis privilegium meretur amittere, quoties permissa abutitur potestate *c. 7. dist. 74. c. 63. caus. 11. qu. 3. c. 43. caus. 1. qu. 1. c. 23. §. 4. caus. 25. qu. 2. §. 10.*

§. IV. obortu inligant ois ave
Amittitur (2) jus convenandi si quis ob delictum omnibus bonis, privilegiis, immunitatibus, vel castro & territorio in feudum dato, cui hoc jus annexum erat, privatur. Quod evenit condemnatis ex L. Julia Maj. ut & in bannum imperii declaratis *Carpz. pr. crim. p. 1. qu. 36. §. p. 3. qu. 140. n. 17. §. seqq.* Quibus enim modis feudum amittitur, iisdem & jus venandi & convenandi feudo annexum. *Struv. synt. Jur. feud. c. 15.*

§. V.
Amittitur (3) *contraria præscriptione*, quando quis sc. per longum, longissimum, vel immemorabile tempus jus suum, licet occasionem habuerit, non exercuit, sed potius prohibitioni alterius acquievit. Et hæc immemoralis præscriptio etiam Principem a jure convenandi excludere potis est, tempus autem hoc incipit currere a die prohibitionis & factæ partitionis, nec non a tem-

* (45) *

tempore, quo occasio utendi se obtulit, alter vero ea non usus est. Quamvis enim regulariter solo non usu haud amittatur convenatio, quod si tamen occasio adfuit, neque alter ea usus est, quin tunc non usu jus convenandi amittatur, & alter, in cujus fundo mihi convenatio competebat, libertatem fundi contra me praescribat, extradubium est. *Carpz. p. 2. const. 3. def. 23. § p. 3. c. 32. d. 18.* Tutius igitur est, quandoque jus suum exercere, ut in locis in quibus competit, vel parum, vel nihil ferarum reperiatur.

SOLI DEO GLORIA.

* (47) *

tempore quo occasio utendi se obtulit, aliter vero ex
 nomine est. Quamvis enim regulariter solo non
 habet amittitur conversatio quod tamen occasio adhibet
 neque aliter est plus est, quin tunc non uti jus conve-
 nandi amittitur, & aliter in ejus fando mihi conve-
 natio competit, libertatem fando contra me prestat
 per extrajudicium est. Cap. p. a. conf. 3. de p. 2. §. 2.
 c. 32. h. 18. Tunc igitur est, quandoque jus tunc
 exercere, tunc in locis in dubio competit, vel
 parum, vel nihil certum
 repetitur.

SOLI DEO GLORIA

Helmstedt, Diss., 1710-12

ULB Halle

006 570 348

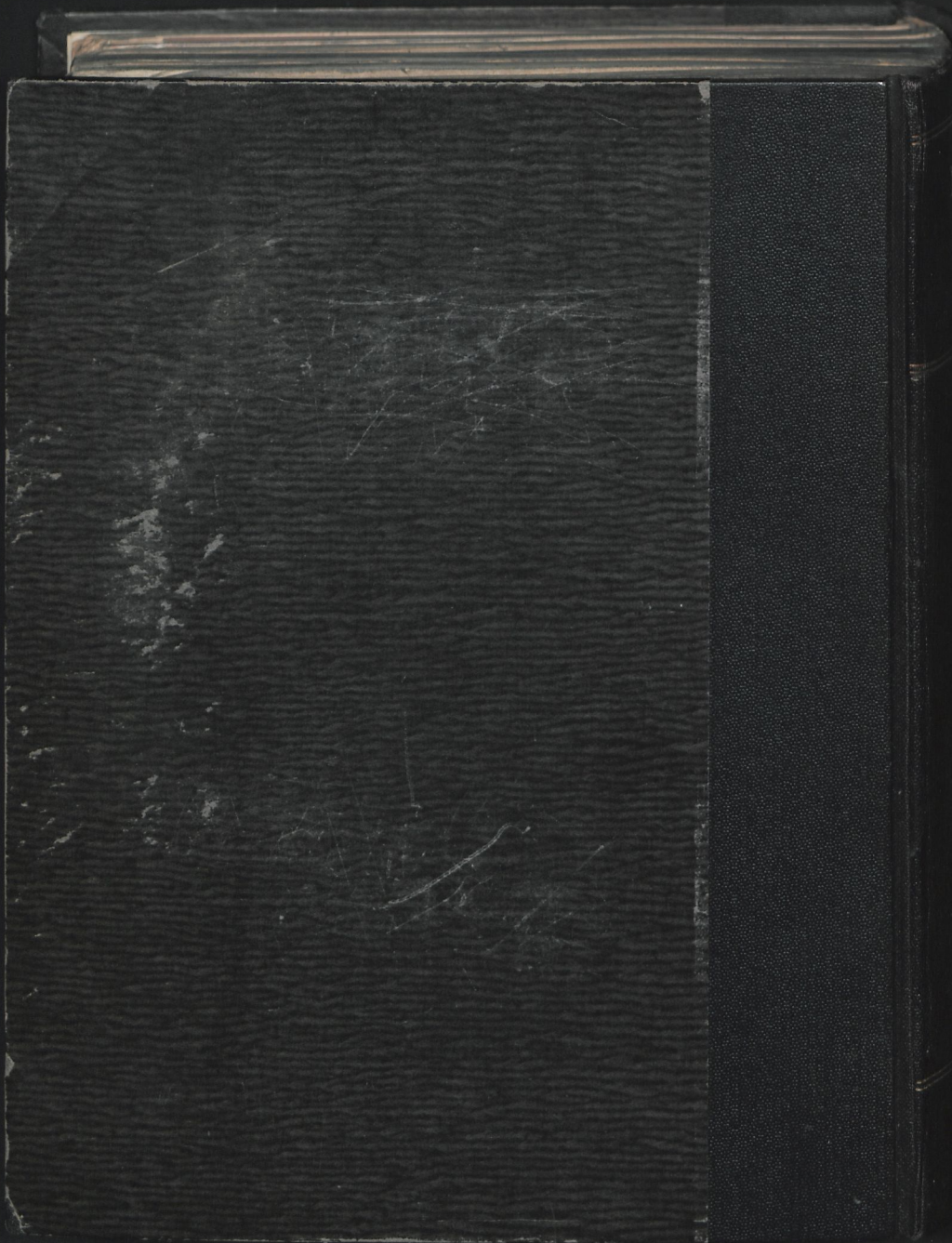
3

Sb.

v278

B.I.G.

Farbkarte #13

Inches
Centimetres

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

2. num. 21. *A. 22.*

IVRIDICA INAVGVRALIS
DE
ONVENANDI
GERM.
pel: *Magten*
QVAM
MAX. FAVENTE
O ET AVTORITATE
ICTORVM ORDINIS
LVSTRI IVLIA
RÆSIDE
HOMBORGIO
TARVM PROFESSORE PVBL.
VICE-RECTORE ET SVI
NO SPECTABILI DICASTERII
FFERBYTANI ASSESSORE
RAVISSIMO
AC PROMOTORE SVO
TEAM OBSERVANDO
LICENTIA
TROQVE IURE HONO.
LEGIA DOCTORALIA
ONSEQVENDI
RV DITORVM EXAMINI
SEPTEMBRIS ANNO MDCCX.
VLEO MAJORI
TE ET POMERIDIANIS
LICE SVBJICET
VS SÖNLEIN, WOLFFERBYT.
DVOCATVS ORDINARIVS.
ELMSTADII,
RGANGI HAMMII ACAD. TYPOGR.